

ПОЛІТТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Актуальні теми дослідження. Президентсько виборча компанія у період Незалежності. Окреслено технологічні риси виборів Президента України (1991-2019). Виокремлено специфіку ефективних стратегій кандидатів, які в першому турі виборів здобули перемогу. Розкрито особливості політтехнологічного протистояння кандидатів у другому турі президентських виборів. **Мета дослідження:** виборча компанія і політична боротьба за найвищу посаду характеризувалася застосуванням великого арсеналу електоральних технологій.

Об'єктом дослідження є політичні технології – сукупність прийомів, методів, способів, процедур, які використовують суб'єкти політичної діяльності. **Предметом дослідження** виступає політична технологія, процес виборчого законодавства, вибори Президента України. Аналіз політичної діяльності, її особливостей засвідчує, що політичні технології застосовуються для досягнення мети в політичній боротьбі не лише як певні засоби і методи, але й відповідні системи, що будуються і базуються на певних управлінських ідеологіях залежно від цілей, які ставили перед собою суб'єкти політики, а також від їх природи. Політичні технології існують у кількох видах, а саме: розробка і ухвалення певних політичних проєктів і рішень; реалізація політичних рішень; технології формування політичної влади; виборчі технології; технології організації; діяльності політичних партій, організацій, об'єднань; технології формування громадянської свідомості, політичної культури; технології формування громадської думки; технології узгодження суспільних інтересів; технології розв'язання політичних конфліктів тощо. З початком осені почалася активна фаза президентських перегонів. На цей момент, за майже півроку до виборів президента України, політичні гравці вже визначилися з політичними технологіями і почали їх застосовувати в контексті передвиборчої кампанії. Проаналізуємо, які основні методи боротьби вже використовують кандидати в президенти – як відмежовуються від конкурентів і намагаються створити власний привабливий образ, які ідеї «продають» виборцю, як борються з критикою, негативом і компроматом, зрештою, за рахунок чого планують перемогти на виборах. Леонід Кравчук переміг на виборах 1991 року з результатом 61,6% голосів і став першим президентом України. Нині немає даних про рейтинг довіри виборців до президента Кравчука через рік його перебування на посаді. Але у 1994 році повідомляли, що президентові довіряють 16% українців. Леонід Кучма 1994 року виграв президентські вибори у свого попередника із результатом 52,15%. Але вже через рік він втратив частину довіри населення. У 1995 році президентові Кучмі довіряли 38% громадян, а до 1999 року цей показник впав до 13%. Віктор Ющенко у 2004 році став президентом, отримавши у повторному другому турі виборів 51,99% голосів. Наступного 2005 року соціологічні дослідження показували рейтинг довіри до глави держави на рівні 49%. Помітне падіння цього показника для Ющенка почалося ще через рік – у 2006-му йому довіряли вже 29% опитаних. Віктор Янукович переміг на президентських виборах 2010 року з результатом 48,95%. У 2011-му довіру до глави держави зберегли 30% українців. Рейтинг довіри по президента Януковича лишився приблизно на тому ж рівні ще два роки. Петро Порошенко у 2014-му виграв вибори президента України в один тур, він отримав 54,7% голосів виборців. Зниження рівня довіри до нього як до глави держави почалося практично одразу після виборів. Вже у 2014-му цей показник становив 48,4%. Через рік президентства, у 2015 році, про довіру президентові Порошенку заявляли вже 30% опитаних громадян. Володимир Зеленський став президентом України 2019 року. У другому турі виборів він отримав 73,22% голосів виборців [1, с. 53-57]. Процес удосконалення виборчого законодавства України має перманентний характер і триває протягом усього періоду незалежності України. Фактично зміни до українського виборчого законодавства вносилися перед кожними загальнонаціональними виборами [2, с. 96]. Разом із тим протягом 2002 - 2014 років у сфері виборів напрацьовано законодавство, яке дозволило провести принаймні шість виборчих кампаній, що були оцінені як такі, що відповідали більшості міжнародних стандартів. Планувалося, що пізніше положення різних законів у сфері виборів буде уніфіковано в єдиний документ - Виборчий кодекс, запровадження якого протягом тривалого часу є рекомендацією міжнародних та місцевих спостерігачів за виборами [3, с. 53-59]. Перші Вибори Президента України відбулись 1 грудня 1991 року. Використовувалася система абсолютної більшості. У разі відсутності кандидата, що набрав абсолютну більшість від числа тих, що взяли участь у виборах, передбачався 2-й тур, у якому б змагалися двоє, що набрали найбільше голосів. Але 2-й тур не знадобився [4, с.393-397]. Леонід Кравчук посів 1-ше місце у всіх регіонах, за винятком трьох областей Галичини, де переміг Вячеслав Чорновіл. Референдум про незалежність відбувся в той же день, понад 90% проголосували за відокремлення від СРСР. Всі шість кандидатів у президенти підтримували незалежність і агітували за пункт «так» на референдумі [5, с.208]. **Висновки.** З 1991 року в Україні відбулося двоє позачергових президентських виборів. Вони відзначалися політично-економічною напругою в суспільстві, короткими термінами агітації, швидкою мобілізацією електорату, непередбачуваністю результатів виборів. Ці кампанії відбуваються в 1994 і 2014 роках, коли перемогу здобули Л.Кучма і П.Порошенко, відповідно. Сьогодні Л.Кучма залишається єдиним Президентом України, який здобув перемогу на виборах двічі. Проте саме його кампанія 1999 року характеризувалася масштабним використанням адміністративного ресурсу, як і президентська кампанія В.Януковича 2010 року, в якій здобув перемогу. Загалом, кожен виборчу кампанію можна назвати унікальною, враховуючи економічні чинники, політичні конфігурації, соціальні настрої, зовнішні вектори розвитку, передвиборчі стратегії кандидатів, що в подальшому складає історію технологічних успіхів і помилок.

Список використаних джерел

1. Кохановський В.В. Президент України: розвиток його правового статусу та конституційне закріплення строку повноважень. Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2012. Т.3. №24. С.53-57.
2. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с.
3. Волощук О.Т. Теоретичні та практичні проблеми організації інституту виборів Президента України Вісник Центральної виборчої комісії. 2009. №1(15). С. 53-59.
4. Гончарук В.П. Проблеми оптимізації інституту виборів Президента України. Інститут Президента України в системі державної влади України: матеріали наукової конференції, м.Київ (17 січня 2014р.). Київ, 2014. С. 393-397.
5. Мищик Ю.А., Бажан О.Г. Історія України з 1914р. до наших днів: посіб. для вступників до вищ.навч.закл. Ч.3. Київ: Вид.дім.» КМ Академія», 2003. 208 с.